

ΤΟΜΟΣ

Δημόσια Διοίκηση και Πολιτική

Οικονομικά Δημοσίων Επιχειρήσεων
(τόμος Δ')

Η εμβάθυνση της Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης:
Εξελίξεις και δράσεις μετά την έκθεση των Πέντε Προέδρων

Νέα Οικονομική Διακυβέρνηση στην Ευρωπαϊκή Ένωση

Πατσουράτης και Τάσος

Διαφάνειες: Αθανάσιος Ταγκαλάκης

Αθανάσιος Ταγκαλάκης
Επίκουρος Καθηγητής
Πανεπιστήμιο Πατρών

Δρ. Αναστάσιος Σαραϊδάρης
Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Εσόδων

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ : ΔΕΟ24-Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο

Τόμος Δ: Κεφάλαια 4, 6
Βιβλίο Stiglitz - Rosengard: Κεφάλαια 1, 4
Συνοδευτικό κείμενο Σπανού
Συνοδευτικό κείμενο Ταγκαλάκη - Σαραϊδάρη

Διαφορές μεταξύ Δημόσιας και Ιδιωτικής Επιχείρησης

α. διαφορετικό ιδιοκτησιακό καθεστώς

β. διαφορετικός τρόπος ορισμού και ελέγχου των οργάνων διοίκησης

- επιλογή τους συνήθως από την εκάστοτε Κυβέρνηση / κυβερνητικές-κομματικές παρεμβάσεις)

γ. επιδίωξη διαφορετικών στόχων

- προώθηση κοινωνικών, κατά κύριο λόγο, στόχων για τη βελτίωση της κοινωνικής ευημερίας
- ανάληψη δραστηριοτήτων, που δύσκολα θα αναλάμβαναν ιδιωτικές επιχειρήσεις λόγω υψηλού κόστους παραγωγής
- διαφορετική κιάλας επενδυτική και τιμολογιακή πολιτική

Χαρακτηριστικά Δραστηριοτήτων που Αναλαμβάνουν οι Δημόσιες Επιχειρήσεις

i. Δραστηριότητες με φθίνον κόστος παραγωγής (π.χ. ενέργεια, μεταφορές, επικοινωνίες)

ii. Δραστηριότητες που προκαλούν εξωτερικές κοινωνικές επιδράσεις

- προκαλούν όφελος ή κόστος όχι μόνο σε αυτούς που τις αναλαμβάνουν, αλλά και σε τρίτα πρόσωπα

iii. Δραστηριότητες που συνδυάζονται από αβεβαιότητα και υψηλούς κινδύνους (π.χ. εκμετάλλευση πυρηνικής ενέργειας)

iv. Δραστηριότητες, στις οποίες κρίνεται αναγκαία η ενίσχυση του ανταγωνισμού (π.χ. Ελληνικά Πετρέλαια Α.Ε. με σκοπό τη συγκράτηση των τιμών των καυσίμων)

v. Δραστηριότητες που θεωρούνται πρόσφορες για την άντληση εσόδων (π.χ. Ο.Π.Α.Π.)

Λόγοι Σύστασης Δημοσίων Επιχειρήσεων

➤ αποφυγή κερδοσκοπικής εκμετάλλευσης καταναλωτών από τα ιδιωτικά μονοπώλια

➤ αποτελεσματικότερη οργάνωση της παραγωγής και εκμετάλλευσης οικονομιών κλίμακας

➤ αποτελεσματικότερη κατανομή των πόρων, αλλά και προώθηση των στόχων της οικονομικής πολιτικής (βελτίωση διανομής εισοδήματος, καταπολέμηση ανεργίας και πληθωρισμού κ.λπ.)

Στόχοι Δημοσίων Επιχειρήσεων

α. βελτίωση κατανομής των πόρων

- προσαρμογή της παραγωγής στις προτιμήσεις του καταναλωτικού κοινού (προσαρμογή και των τιμών / λ.χ. ύδρευση)

β. διανομή του εισοδήματος και του πλούτου

- διαφοροποίηση τιμών προϊόντων και υπηρεσιών ανάλογα με τις εισοδηματικές τάξεις

γ. σταθεροποίηση της οικονομίας

- περιορισμός ανεργίας και πληθωρισμού

δ. προώθηση οικονομικής μεγέθυνσης και οικονομικής και περιφερειακής ανάπτυξης

Κίνητρα

α. αναποτελεσματικότητα

β. ελλείμματα

* συνήθης λύση επίλυσής τους η ιδιωτικοποίησή τους

Αναποτελεσματικότητα Δημοσίων Επιχειρήσεων

i. τεχνολογική

- οι παραγωγικοί συντελεστές δεν αξιοποιούνται σε τέτοιο βαθμό, ώστε να παράγεται το τελικό προϊόν με το ελάχιστο δυνατό κόστος (δεν παράγονται τα αγαθά με το χαμηλότερο δυνατό κόστος)

ii. οικονομική

- η παραγωγή των προϊόντων δεν προσαρμόζεται στη ζήτηση του κοινωνικού συνόλου

* Βασική αιτία της αναποτελεσματικότητας των δημοσίων επιχειρήσεων η έλλειψη κινήτρων, εν αντιθέσει με τις ιδιωτικές

A. Πτώχευση

- είναι πιο εύκολη για μια ιδιωτική επιχείρηση όταν λειτουργεί αναποτελεσματικά, εν αντιθέσει με μία δημόσια, που μπορεί να χρηματοδοτείται από τον κρατικό προϋπολογισμό

- έτσι, κίνητρο των ιδιωτικών επιχειρήσεων αποτελεί η ελαχιστοποίηση του κόστους για την αποκομιδή κερδών και την αποφυγή της πτώχευσης

B. Ανταγωνισμός

- απουσιάζει από τις περισσότερες δημόσιες επιχειρήσεις, ειδικά όταν αποτελούν μονοπώλια

- οι ιδιωτικές, από την άλλη, λειτουργούν συνήθως σε συνθήκες ανταγωνισμού

Γ. Μισθολογική διάρθρωση

- οι δημόσιες επιχειρήσεις σπανίως έχουν δομές πληρωμών, που να συνδέονται με τα κέρδη τους

- οι εργαζόμενοι των ιδιωτικών επιχειρήσεων, από την άλλη, συνηθίζουν να έχουν κίνητρο ελαχιστοποίησης του κόστους και μεγιστοποίησης των κερδών της επιχείρησης

Δ. Μονιμότητα

- μείζων διαφορά μεταξύ δημοσίων και ιδιωτικών επιχειρήσεων, **3** που επηρεάζει και αυτή με τη σειρά της την παραγωγικότητά τους

- i. ο στόχος της βέλτιστης κατανομής των πόρων, ειδικά εάν πρόκειται για κρατικά μονοπώλια, μπορεί να τις οδηγεί σε μεγάλες ζημιές
- ii. η μεγάλη τεχνολογική τους αναποτελεσματικότητα, που διογκώνει το κόστος παραγωγής, το οποίο συνδυασμένο με πολιτικές συγκράτησης των τιμών, είναι αναπόφευκτο να μην προκαλεί ελλείμματα
- iii. ο καθορισμός των πολιτικών τους από τους εποπτευόμενους φορείς τους και όχι από τις διοικήσεις τους

Τρόποι Κάλυψης Δημοσίων Ελλειμμάτων

- επιδότησεις από κρατικό προϋπολογισμό
- χρηματοδότηση ελλείμματος με την εφαρμογή πολλαπλού τιμολογίου
 - * πληρωμή ενός παγίου ποσού από κάθε καταναλωτή ανεξαρτήτως κατανάλωσης και στη συνέχεια καταβολή ενός τελικού ποσού ανά μονάδα προϊόντος
- χρηματοδότηση ελλείμματος με δανεισμό
- κάλυψη ελλειμμάτων με τιμολόγηση στο μέσο κόστος παραγωγής (όχι στο οριακό)
 - * επιβάρυνση με ολόκληρο το κόστος των καταναλωτών του προϊόντος

Βασικοί Στόχοι Ιδιωτικοποιήσεων

A. πώληση περιουσιακών στοιχείων του κράτους σε ιδιώτες (είτε συνολικά, είτε μέρους των δημοσίων επιχειρήσεων/ιδιωτικοποιήσεις)

B. εργολαβική ανάθεση σε ιδιωτικές επιχειρήσεις για την παραγωγή και την προσφορά ορισμένων υπηρεσιών για λογαριασμό του κράτους ('contracting out')

* συνήθως μέσω διαγωνισμού

Γ. διανομή κουπονιών ή δελτίων σε πολίτες

Δ. απελευθέρωση αγοράς από εμπόδια εισόδου σε αυτήν

Εμπόδια στις Ιδιωτικοποιήσεις

➤ ως επί το πλείστον πολιτικά

➤ σε μεγάλο βαθμό, πάντως, είναι και κοινωνικά, προερχόμενα από διάφορες συμμαχίες συμφερόντων, που σχηματίζονται τόσο μέσα, όσο και έξω από τις δημόσιες επιχειρήσεις

A. αύξηση παραγωγικότητας και αποτελεσματικότητας, μέσω της αξιοποίησης των περιορισμένων παραγωγικών πόρων

B. μείωση δανειακών αναγκών του ευρύτερου δημοσίου τομέα

Γ. μείωση φορολογικής επιβάρυνσης πολιτών, εκπορευόμενη τόσο από τη μείωση των επιχορηγήσεων σε προβληματικές επιχειρήσεις, όσο και από την πώληση των περιουσιακών τους στοιχείων

Δ. ενδυνάμωση βιομηχανικού τομέα και επιχειρηματικότητας

* εκλογίκευση μισθολογικών απαιτήσεων, μέσω της μείωσης της δυναμικής των συνδικαλιστικών οργανώσεων

E. βελτίωση ποιότητας παρεχομένων αγαθών και υπηρεσιών και καλύτερη εξυπηρέτηση πολιτών

* απόρροια της αύξησης του ανταγωνισμού

1. Αρχή της δημοσιότητας του προϋπολογισμού
2. Αρχή του ενιαυσίου προϋπολογισμού (να είναι ετήσιος)
3. Αρχή της ειλικρίνειας
4. Αρχή της σαφήνειας
5. Αρχή της ενότητας: για κάθε δημόσιο φορέα θα πρέπει να καταρτίζεται ένας μόνο προϋπολογισμός, ο οποίος να περιλαμβάνει όλα τα έσοδα και τα έξοδα
6. Αρχή της καθολικότητας: περίληψη όλων των εσόδων και των εξόδων
7. Αρχή της ειδικότητας: αναγραφή όλων των εσόδων και των εξόδων με κάθε λεπτομέρεια
8. Αρχή του μη ειδικού πορισμού των εσόδων: δεν είναι επιτρεπτός ο εκ των προτέρων προσδιορισμός ότι ορισμένα έσοδα του προϋπολογισμού ενός δημοσίου φορέα προορίζονται για την κάλυψη ορισμένων συγκεκριμένων δαπανών

Κατηγοριοποίηση Προϋπολογισμών Δημοσίων Φορέων

Α. Προϋπολογισμός εκμετάλλευσης και προϋπολογισμός κεφαλαίου
Ο πρώτος περιλαμβάνει τα τρέχοντα έσοδα και έξοδα ενός δημοσίου φορέα, που δεν μεταβάλλει την αξία της περιουσίας του (τα αποθεματικά του), ο έτερος δε περιλαμβάνει έσοδα και έξοδα, που μεταβάλλουν την αξία του δημοσίου φορέα (λ.χ. ρευστοποίηση περιουσιακών στοιχείων)

Β. τακτικός και έκτακτος

Γ. ακαθάριστος (όλα τα έσοδα και τα έξοδα) και καθαρός (περιλαμβάνονται τα ακαθάριστα έσοδα μειωμένα κατά το ποσό των δαπανών, που έγιναν για την πραγματοποίησή τους)

Δ. ετήσιος και πολυετής

Ε. ταμιακός (περιλαμβάνονται τα έσοδα που εισπράττονται και οι δαπάνες που καταβάλλονται μέσα σε μία περίοδο) και διοικητικός (περιλαμβάνονται τα έσοδα που προσδιορίζονται, όπως αντίστοιχα και οι δαπάνες για την περίοδο αυτήν)

Στ. κύριος και προσαρτημένος (περιλαμβάνονται τα έσοδα που προσδιορίζονται, όπως αντίστοιχα και οι δαπάνες για την περίοδο αυτήν)

Συνδέονται, όπως και κάθε άλλος προϋπολογισμός, με τον προγραμματισμό της δράσης τους

- Διαφέρουν, βέβαια, τα προγράμματα μεταξύ δημοσίων και ιδιωτικών φορέων και επιχειρήσεων, διότι είναι διαφορετικοί οι στόχοι που θέτει καθένας και καθεμιά εξ' αυτών
- Μία επιπλέον διαφορά έγκειται στο γεγονός ότι οι ιδιωτικές επιχειρήσεις υπολογίζουν πρώτα τα έσοδά τους και με βάση αυτά τα έσοδα προγραμματίζουν τις δαπάνες τους και στη συνέχεια προσδιορίζουν το ύψος των εσόδων που χρειάζονται για την κάλυψη των δαπανών αυτών

Λειτουργίες Προϋπολογισμού Δημοσίων Φορέων

1. προγραμματική: προγραμματισμός δραστηριοτήτων
2. κατανεμητική: προσδιορισμός είδους και ποσότητας υπηρεσιών, που πρέπει να κατανεμηθούν στο κοινωνικό σύνολο
3. αναδιανεμητική: αναδιανομή εισοδήματος σε διάφορες κοινωνικές τάξεις, γεωγραφικές περιοχές κ.λπ.
4. σταθεροποιητική: επιρροή ζήτησης και προσφοράς συγκεκριμένων αγαθών και υπηρεσιών στην οικονομία
5. αναπτυξιακή: επιρροή ρυθμού οικονομικής μεγέθυνσης και ανάπτυξης της ίδιας της χώρας

1. Ολοκλήρωση της Χρηματοοικονομικής Ένωσης
2. Ολοκλήρωσης Οικονομικής και Δημοσιονομικής Ένωσης
3. Δημοκρατική λογοδοσία και ενίσχυση των θεσμών της Ευρωζώνης

• Λαμβάνοντας υπόψη τα προβλήματα που προκάλεσε η κρίση χρέους η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δημοσίευσε τον Ιούνιο του 2015 την Έκθεση των Πέντε Προέδρων, η οποία αναφέρεται σε σχέδιο για την ενίσχυση της Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης από την 1η Ιουλίου 2015 έως το 2025 (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2015).

Η έκθεση περιλαμβάνει τρία διαφορετικά στάδια για να γίνει πραγματικότητα το όραμα των Πέντε Προέδρων :

- **Στάδιο 1 : Η «εμβάθυνση στην πράξη».** Στόχοι αυτού το σταδίου είναι :
 - α. Η ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και της διαρθρωτικής σύγκλισης των οικονομιών των κρατών-μελών της ΕΕ.
 - β. Η επίτευξη υπεύθυνων δημοσιονομικών πολιτικών τόσο σε εθνικό όσο και στο επίπεδο της Ευρωζώνης.
 - γ. Η ολοκλήρωση και η ενίσχυση της χρηματοοικονομικής ένωσης
 - δ. Η ενίσχυση της δημοκρατικής λογοδοσίας.
- **Στάδιο 2 : Η «Ολοκλήρωση της ΟΝΕ».** Σκοπός αυτού του σταδίου είναι η διαδικασία της σύγκλισης να αποκτήσει περισσότερο δεσμευτικό χαρακτήρα με την υιοθέτηση νομικώς δεσμευτικών στόχων αναφοράς.
- **Τελικό στάδιο :** Το όραμα του σχεδίου είναι η ΕΕ να καταστεί χώρος σταθερότητας και ευημερίας, για όλους τους πολίτες αυτής.

Προκειμένου να επιτευχθούν οι παραπάνω στόχοι η ΕΕ θα πρέπει να πορευθεί προς:

1. Μια Οικονομική Ένωση της σύγκλισης, της ανάπτυξης και της απασχόλησης.
2. Μια Χρηματοοικονομική Ένωση → (εμπιστοσύνη στην ασφάλεια των τραπεζικών καταθέσεων να είναι η ίδια, ανεξάρτητα από το κράτος μέλος στο οποίο λειτουργεί η τράπεζα)
3. Μια Δημοσιονομική Ένωση
4. Ενίσχυση της δημοκρατικής λογοδοσίας, της νομιμότητας και των θεσμών.
5. Η κοινωνική διάσταση της ΟΝΕ → (συνδυασμός ανταγωνιστικότητας και καινοτομίας με υψηλό επίπεδο κοινωνικής συνοχής).

αντίδραση της Ευρωπαϊκής Ένωσης στην κρίση του κορονοϊού και ειδικότερα την πλήρη χρήση της ευελιξίας του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης και τη δημιουργία του Ταμείου Ανάκαμψης Next Generation EU (με κύρια έμφαση στον **Μηχανισμό Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας**)

1

οι απόψεις της Γερμανίας και άλλων χωρών ενάντια σε μια ενδεχόμενη αναθεώρηση των ευρωπαϊκών δημοσιονομικών κανόνων.

2

η αναθεώρηση του ΣΣΑ είναι ιδιαίτερα σημαντική για τη χώρα μας καθώς το νέο πλαίσιο που θα προκύψει θα πρέπει να είναι τέτοιο ώστε να μην εγείρονται αβεβαιότητες που θα μειώνουν την αξιοπιστία της δημοσιονομικής πορείας της χώρας, ενώ ταυτόχρονα η μελλοντική δημοσιονομική προσαρμογή θα πρέπει να μην αποτελεί τροχοπέδη για τη διατηρήσιμη ανάπτυξη αλλά, προϋπόθεση για αυτή.

3

ΤΙ ΑΦΟΡΑ Η ΕΠΑΝΕΞΕΤΑΣΗ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ ΤΗΣ ΕΕ

αντίδραση της Ευρωπαϊκής Ένωσης στην κρίση του κορονοϊού και ειδικότερα την πλήρη χρήση της ευελιξίας του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης και τη δημιουργία του Ταμείου Ανάκαμψης Next Generation EU (με κύρια έμφαση στον Μηχανισμό Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας

Τον Δεκέμβριο του 2020 επήλθε οριστική συμφωνία στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο για το **Ταμείο Ανάκαμψης Next Generation EU** και για τον Πολυετή Προϋπολογισμό. Η Ευρωπαϊκή Ένωση δημιουργώντας το χρηματοδοτικό αυτό μέσο, κατόρθωσε να αντιμετωπίσει σε ικανοποιητικό βαθμό τις συνέπειες της πανδημίας σε οικονομικό επίπεδο. Επιπροσθέτως, κατάφερε να έρθει πιο κοντά στο στόχο της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης, γιατί υπήρχε η ουσιαστική πρόθεση να αντιμετωπιστεί από κοινού το δημοσιονομικό χρέος των κρατών-μελών. Αξιοσημείωτο είναι το γεγονός ότι με την υιοθέτηση του NGEU και τη χρηματοδότησή του μέσω φόρων, η Ευρωπαϊκή Ένωση επιχειρεί να αναλάβει κεντρική δημοσιονομική δράση και να βοηθήσει στην εξάλειψη της ανισότητας ανάμεσα στα κράτη μέλη, η οποία έχει αμβλυνθεί εξαιτίας της πανδημίας και της οικονομικής κρίσης

Ορισμένοι από τους κανόνες του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης στοχεύουν στο να αποτρέψουν τις δημοσιονομικές πολιτικές από το να κατευθύνουν δυνητικά προβληματικές κατευθύνσεις, ενώ άλλοι υπάρχουν για να διορθώσουν τα υπερβολικά δημοσιονομικά ελλείμματα ή τα υπερβολικά βάρη του δημόσιου χρέους. Η ενεργοποίηση της γενικής ρήτρας διαφυγής του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης ως απάντηση μέχρι την έναρξη της πανδημίας COVID-19 επέτρεψε στα κράτη μέλη να απομακρυνθούν από τις δημοσιονομικές απαιτήσεις που θα ίσχυαν κανονικά. Καθώς η ρήτρα δεν αναστέλλει τις προβλεπόμενες διαδικασίες του Συμφώνου, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή συνεχίζει να λειτουργεί τον ετήσιο κύκλο της δημοσιονομικής επιτήρησης.

1

ΔΕΙΤΕ ΚΑΙ
easter n.32

- ✿ Ο Fabbrini S. (2020), πιστεύει ότι, **στην περίπτωση του NGEU**, η βοήθεια προς τα κράτη-μέλη θα πρέπει να υποστηρίζει την περιβαλλοντική και ψηφιακή μετάβαση των οικονομιών τους (Πράσινη Συμφωνία/Green Deal), σύμφωνα με τα πρότυπα κοινωνικής ένταξης, τη διοικητική διαφάνεια και το κράτος δικαίου.
- ✿ Ο Bofinger P.(2020) ισχυρίζεται ότι, ο κανόνας μείωσης του δημοσίου χρέους, θα πρέπει να αναθεωρηθεί ως προς το χρόνο επίτευξής του και ο δημοσιονομικός χώρος που θα δημιουργηθεί να αξιοποιηθεί για επενδύσεις, συνεπώς, θα πρέπει παράλληλα να υιοθετηθεί και ένας «χρυσός κανόνας».

- Συνολικά, παρά τις αντικειμενικές δυσκολίες και προκλήσεις, η δημιουργία του νέου μέσου ανάκαμψης NGEU αναμένεται να **επιταχύνει την ανάκαμψη της ευρωπαϊκής οικονομίας**.
- Παράλληλα, με την ισχυρή της έμφαση στην ενίσχυση των επενδύσεων θα καταστήσει την ευρωπαϊκή οικονομία πιο ανθεκτική και θα συμβάλει στην πράσινη και ψηφιακή μετάβασή της. Ωστόσο, απαιτεί καλό σχεδιασμό και προγραμματισμό προκειμένου να μεγιστοποιηθούν τα αποτελέσματά του.
- Επιπλέον, είναι μια σαφής ένδειξη της ευρωπαϊκής αλληλεγγύης προς τις χώρες που επηρεάστηκαν περισσότερο από την πανδημία του κορωνοϊού και αποτελεί ένα σημαντικό βήμα προς την ευρωπαϊκή ολοκλήρωση, καθώς είναι η πρώτη σημαντική προσπάθεια επιμερισμού κινδύνου με έκδοση κοινού χρέους σε τόσο μεγάλη κλίμακα.

Η δημιουργία του **Μέσου Ανάκαμψης NGEU** αποτελεί την κυριότερη ενέργεια πολιτικής της ΕΕ για την αντιμετώπιση των οικονομικών επιπτώσεων της πανδημίας. Ταυτόχρονα, αποτελεί και ένα **σημαντικό βήμα στην πορεία προς την ευρωπαϊκή ολοκλήρωση** καθώς είναι η πρώτη αξιολογη προσπάθεια αμοιβαιοποίησης του χρέους σε επίπεδο ΕΕ.

- Οι αρχηγοί κρατών μελών όπως της Γαλλίας και της Ιταλίας αναπτύσσουν τη **θετική τους επιχειρηματολογία σχετικά με την ανάγκη αναθεώρησης** του δημοσιονομικού πλαισίου στην ευρωζώνη.
- Ειδικότερα, τα περισσότερα κράτη-μέλη της Ν.Α. Ευρώπης χαρακτηρίζουν ως επιβεβλημένη την τροποποίηση του six pack έτσι ώστε να **δοθεί η ευκαιρία στα ασθενέστερα κυρίως κ-μ να διαφύγουν από έναν μακράς διάρκειας υφεσιακό κύκλο**. Πιο συγκεκριμένα, οι υποστηρικτές της αναθεώρησης δηλώνουν ότι για να ανασυγκροτηθεί το σχέδιο οικονομικής ανάκαμψης και για να ξεπεραστούν οι επιπτώσεις της κρίσης, πρέπει να χαλαρώσουν οι κανόνες εκείνοι του ΣΣΑ, που καταπνίγουν κάθε εθνική αναπτυξιακή προσπάθεια των κρατών μελών.
- Παράλληλα, κ-μ όπως η Ελλάδα, η Ιταλία και η Ισπανία που έχουν ήδη δημοσιονομικό έλλειμμα πάνω του ορίου του 60% [ΣΣΑ, 2011], θα αναγκαστούν να καταφύγουν και πάλι σε ακραία δημοσιονομικά περιοριστικά μέτρα, στόχος που μπορεί να υλοποιηθεί με μείωση των δαπανών και με αύξηση των φόρων σε εθνικό επίπεδο, συνεπώς τα όποια θετικά αποτελέσματα θα αποδυναμωθούν από γραφειοκρατικά οριοθετημένα τυπικά ποσοτικά κριτήρια

ΔΕΙΤΕ ΚΑΙ
magic Γ9

ΔΕΙΤΕ ΚΑΙ
easter n.37

Σε ανάλογο κλίμα **υπέρ της αναθεώρησης του Συμφώνου** βρίσκεται και η Έκθεση του Ευρωπαϊκού Δημοσιονομικού Συμβουλίου για το 2020. Συγκεκριμένα, τίθεται σε διαβούλευση **το ζήτημα της αποτελεσματικότητας της οικονομικής διακυβέρνησής της Ε.Ε.**, προτείνοντας τρόπους για την καλύτερη δυνατή ανταπόκριση των προκλήσεων της πανδημίας, εστιάζοντας ιδιαίτερα σε τρεις προβληματικές περιοχές της δομής της ΟΝΕ [Ευρ. Δημοσιονομικό Συμβούλιο, 2020]: **Την απουσία ενός μόνιμου κεντρικού μηχανισμού ειδικά για τη διαχείριση δημοσιονομικών κρίσεων, μία εργαλειοθήκη για την ενίσχυση των εθνικών αναπτυξιακών μεσοπρόθεσμων σχεδίων και απλοποίηση των δημοσιονομικών κανόνων**. Ακόμη προτείνεται στην ίδια Έκθεση, ένα αναθεωρημένο δημοσιονομικό πλαίσιο, που θα προκύψει από διευρυμένη διαβούλευση και θα περιλαμβάνει οπωσδήποτε μία **"Αγκυρα χρέους, έναν κανόνα δαπανών και μία γενική ρήτρα διαφυγής"**.

Οκτώ από τα κράτη μέλη, που προέρχονται από τη βόρεια και ανατολική Ευρώπη, τάσσονται **υπέρ ενός αυστηρού πλαισίου οικονομικής διακυβέρνησης**, το οποίο δεν θα επιτρέπει δημοσιονομικές εκτροπές, υπερβολικά εθνικά ελλείμματα και χρέη. Στο πλαίσιο αυτό, προτείνουν την επαναφορά της εφαρμογής του ΣΣΑ και μάλιστα την μεταρρύθμισή του κατά τρόπο τέτοιο, ώστε να επιτυγχάνονται κατά το πληρέστερο δυνατό οι αυστηροί δημοσιονομικοί του στόχοι.

Προκειμένου να διατηρηθεί ή βιωσιμότητα του δημόσιου χρέους, η Ελλάδα καλείται σε σύντομο χρονικό διάστημα να διαμορφώσει συνθήκες πρωτογενούς πλεονάσματος. Ένας τέτοιος στόχος είναι δύσκολο να επιτευχθεί με την υφιστάμενη πληθωριστική πίεση να αποδυναμώνει κάθε προσέγγιση αποκλιμάκωσης της αρνητικής σχέσης ελλείμματος /ΑΕΠ. **Αυτή η βιωσιμότητα στο πλαίσιο της χαλάρωσης των δημοσιονομικών κανόνων μέσω της ρήτρας διαφυγής του ΣΣΑ**, επιτρέπει σήμερα στην Ελλάδα να **αποπληρώνει με ευνοϊκότερους όρους**, αλλά και να στηρίζει την καταναλωτική αγορά , αναθερμαίνοντας τη δραστηριότητα των επιχειρήσεων.

Σε κάθε περίπτωση , μια ενδεχόμενη αναθεώρηση των υφιστάμενων δημοσιονομικών ρυθμίσεων για τη διακυβέρνηση της ευρωζώνης χρειάζεται να εμπεριέχει στοιχεία εξισορρόπησης μεταξύ της επιβεβλημένης αναγκαιότητας για σταθερότητα των οικονομικών κύκλων και μακροοικονομικά μεγέθη με βιώσιμο χαρακτήρα, που να επιτρέπουν τη συγκράτηση των δημοσίων δαπανών. Απαραίτητη δηλαδή είναι η υιοθέτηση μιας δημοσιονομικής πολιτικής η οποία δε θα εξαντλείται σε επεκτατικές στρατηγικές και αύξηση του δημόσιου χρέους, σε αναπτυξιακές περιόδους ούτε σε άλλης μορφής υπέρ-κυκλικές πολιτικές που στο παρελθόν οδήγησαν σε υπερχρέωση τα κράτη-μέλη της ευρωζώνης

- η εφαρμογή των δημοσιονομικών κανόνων ΣΣΑ επέτρεψε ένα μεγάλο διάστημα στην Ελληνική οικονομία να εμφανίσει θετικές επιδόσεις ενώ αντίθετα με τη χαλάρωση των κανόνων αποσταθεροποιείται οικονομικός κύκλος και γεννάται κίνδυνος διακίνδυνευσης της βιωσιμότητας του δημόσιου χρέους.
- Ιστορικά, οι πολύ αυστηροί κανόνες του ΣΣΑ, προκάλεσαν φαινόμενα υπερκυκλικότητας, με συνέπεια την επιδείνωση δημοσιονομικών ελλειμμάτων. Αυτό που πραγματικά χρειάζεται η ελληνική οικονομία είναι υλοποίηση ενώ σωστά σχεδιασμένο πλαισίου δημοσιονομικών κανόνων που θα αποσαφηνίζει στόχους και διαδικασίες διασφαλίζοντας τη συγκράτηση του ρυθμού αύξησης των κρατικών δαπανών (ΤτΕ). Με γνώμονα μία τέτοια αντικυκλική δημοσιονομική διακυβέρνηση και την παράλληλη διαμόρφωση ενός μόνιμου μηχανισμού διαχείρισης κρίσεων (central
- fiscal capacity), η χαλάρωση θα πρέπει να επικεντρώνεται στο Πεδίο της αποτελεσματικής διαχείρισης κρίσεων. Ένα τέτοιο πρώτο βήμα αποτελεί ένα σύμφωνο σταθερότητας και ανάπτυξης που θα είναι ικανό να διασφαλίσει τη δημοσιονομική πειθαρχία χωρίς αυτό να κοστίζει ακριβά στα κράτη μέλη

ΤΑ ΟΦΕΛΗ Ή ΤΙΣ ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ ΜΙΑΣ ΕΝΔΕΧΟΜΕΝΗΣ ΧΑΛΑΡΩΣΗΣ ΤΟΥ ΠΛΑΙΣΙΟΥ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ ΤΗΣ ΕΕ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

ανάγκη διατηρήσιμης δημοσιονομικής εξισορρόπησης σε ένα περιβάλλον που αναμένεται άνοδος του πληθωρισμού και αύξηση των επιτοκίων.

Μία σαφώς διατυπωμένη άποψη του Διοικητή της Τράπεζας Ελλάδος προτείνει τη διατήρηση του Ταμείου Ανάκαμψης σε μόνιμη βάση και τη στόχευσή του σε επενδύσεις Έρευνας & Ανάπτυξης, Πράσινης και Ψηφιακής Οικονομίας . Σύμφωνα με τον ίδιο, οι δημόσιες επενδύσεις θα πρέπει να προσδιοριστούν ως προς τον προσανατολισμό τους προς πράσινες, ψηφιακές και E&A επιλογές, στη σφαίρα της βιωσιμότητας, με στόχο την αντιμετώπιση του φαινομένου της κλιματικής αλλαγής και τη διασφάλιση της επιθυμητής εθνικής ανταγωνιστικότητας

Είναι γεγονός ότι η οικονομία της χώρας παρουσίασε σημαντική ανάπτυξη λόγω της ρήτρας διαφυγής από το ΣΣΑ το έτος 2021. Η άρση των ασφυκτικών δημοσιονομικών κανόνων βοήθησε στην ανάκαμψη των οικονομικών δραστηριοτήτων, ενώ το ΑΕΠ παρουσίασε σημαντική άνοδο. Αυξήθηκαν, επίσης, τόσο οι επενδύσεις όσο και η ιδιωτική κατανάλωση, με αποτέλεσμα την ενίσχυση της εγχώριας ζήτησης. Από το δεύτερο τρίμηνο του 2021 παρατηρήθηκε, επίσης, μείωση του ποσοστού της ανεργίας και αύξηση του αγοραστικού ενδιαφέροντος επιχειρηματικών, αλλά και οικιστικών ακινήτων. Θετικές, ακόμη, εξελίξεις παρατηρήθηκαν και στον χρηματοπιστωτικό τομέα

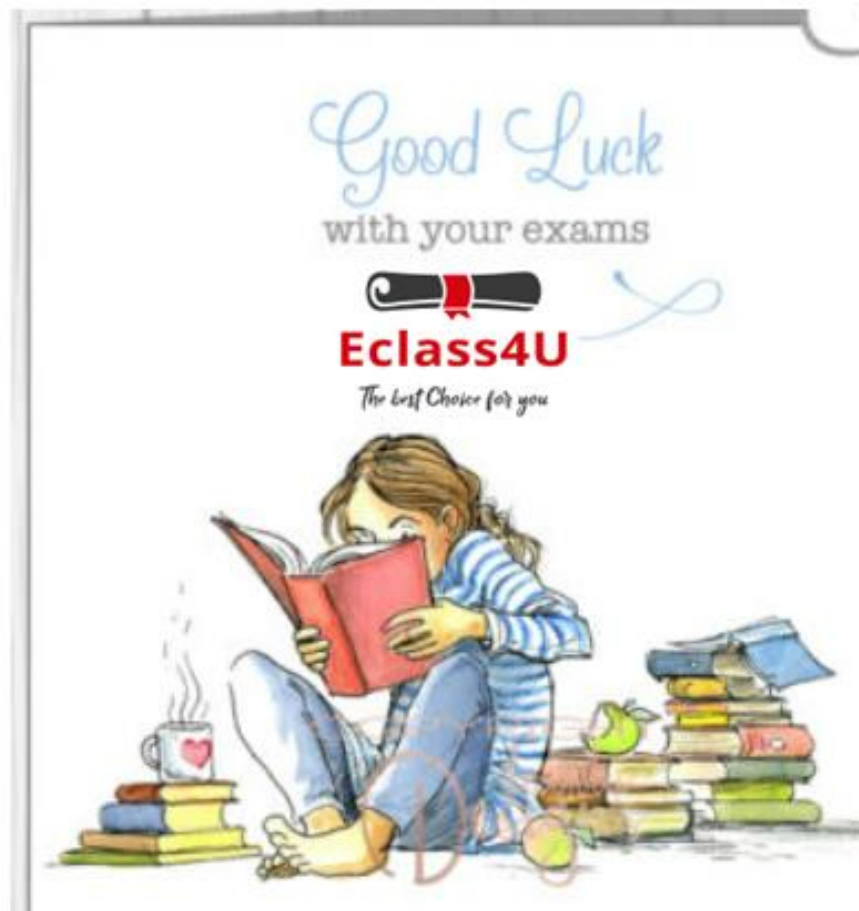
Στα ήδη σοβαρά προβλήματα της Ελληνικής οικονομίας ενσωματώθηκε ο αρνητικός αντίκτυπος της πανδημίας που αποτυπώνεται σε χαμηλές επιδόσεις στη διαχείριση του χρέους, της αγοράς εργασίας και των ευκαιριών απασχόλησης και στον αδύναμο βαθμό κερδοφορίας του τραπεζικού συστήματος ενώ τέλος αναβολή παρατηρείται στην εξασφάλιση των εκκρεμωσών φορολογικών απαιτήσεων [ΤτΕ, 2021, σελ.23]. Με τη συνέχιση της θετικής πορείας του ευρωπαϊκού μέσου για την ανάκαμψη των κρατών-μελών διαμορφώνονται ευνοϊκές συνθήκες για τη δημιουργία πρωτογενούς πλεονάσματος. Ταυτόχρονα, η διαφύλαξη της αναπτυξιακής τροχιάς στην οποία έχει εισέλθει τα τελευταία χρόνια η χώρα, απαιτεί δημοσιονομικές πολιτικές με αντικυκλικό χαρακτήρα προκειμένου να δύναται να αποπληρώνει [ΤτΕ, 2021, σελ.24].

- Η βελτίωση της δημοσιονομικής κατάστασης μιας χώρας την καθιστά ικανή σε κάθε είδους κλυδωνισμούς τόσο σε εθνικό, όσο και σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Από την άλλη, ωστόσο, πλευρά, η εθνική προσπάθεια περί εξομάλυνσης των δημοσιονομικών μεγεθών, αποκόπτει τη δυνατότητα της εν γένει οικονομικής ανάπτυξης της χώρας.
- Οι παραγωγικές δημόσιες δαπάνες περικόπτονται, η οικονομική δραστηριότητα και οι επενδύσεις μειώνονται και εφαρμόζονται σε γενικές γραμμές εθνικές πολιτικές αυστηρής λιτότητας. Λύση, ωστόσο, δεν αποτελεί η παντελής απουσία ευρωπαϊκού δημοσιονομικού κανονιστικού πλαισίου, ούτε η υπερβολική χαλάρωση των μέτρων αυτού. Αυτό το αποτέλεσμα θα έφερνε μεν μια βραχυπρόθεσμη οικονομική ανάπτυξη, μακροπρόθεσμα όμως θα απέβαινε σε βάρος των κρατών, θα καθιστούσε τα χρέη τους υπέρογκα και μη βιώσιμα και ενδεχομένως θα οδηγούσε σε οικονομική καταστροφή της χώρας ή πτώχευση.

- Η μετά την πανδημία εποχή **πρέπει να είναι η απαρχή της δημιουργίας ενός νέου, βελτιωμένου δημοσιονομικού κανονιστικού πλαισίου**, έτσι ώστε να μπορούν να ανταπεξέλθουν σ αυτό και οι χώρες, που αντιμετωπίζουν σοβαρά δημοσιονομικά προβλήματα, παράλληλα όμως να αφήνει περιθώρια ανάπτυξης και των εθνικών οικονομιών. Κατά τη διαδικασία της μεταρρύθμισης των σχετικών κανόνων τα συμβαλλόμενα μέρη οφείλουν να σχεδιάσουν το νέο δημοσιονομικό καθεστώς βάσει της οικονομικής πραγματικότητας και με απώτερο στόχο την άρση των αστοχιών του ισχύοντος σήμερα πλαισίου.
- Απαιτείται ένα αξιόπιστο, διαφανές και απλουστευμένο ευρωπαϊκό δημοσιονομικό, προληπτικό και κατασταλτικό σύστημα κανόνων, το οποίο θα διατηρεί μεν τον αυστηρό του χαρακτήρα, ενώ παράλληλα θα προβλέπει ειδική μεταχείριση για τις υπερχρεωμένες χώρες, εξασφαλίζοντας γι αυτές, ενδεικτικά, χαμηλότερο επιτόκιο δανεισμού. Μόνον έτσι μπορεί να επιτευχθεί ένας από τους βασικούς στόχους της ευρωπαϊκής οικονομικής πολιτικής, η σύγκλιση των εθνικών δημοσιονομικών πολιτικών

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

- Η εφαρμογή μιας αντικυκλικής δημοσιονομικής πολιτικής θα πρέπει να συνοδεύεται από κανόνες που επιτρέπουν την αποφυγή των λαθών του παρελθόντος. Πιο ειδικά, οι συσταλτικού χαρακτήρα πολιτικές, σε υφεσιακές συγκυρίες, δε φαίνεται να συνέβαλαν θετικά στην εξασφάλιση βιώσιμων Δημοσίων χρεών στην ευρωζώνη, από το 2010 κι έπειτα. Είναι άλλωστε πρόδηλο ότι η τρέχουσα υγειονομική κρίση καθιστά εξίσου θεμελιώδους σημασίας την αλληλοσυμπλήρωση της δημοσιονομικής από την κεντρική νομισματική πολιτική, όπως με τη συγκράτηση του επιπέδου των επιτοκίων από την ΕΚΤ.
- Επιπλέον, το χαμηλότερο κόστος δανεισμού, με τη σειρά του θα επιτρέψει την ομαλότερη μετάβαση σε ολοκληρωμένες προσεγγίσεις δημόσιων εθνικών πολιτικών και στην πιο έγκαιρη και αποδοτική αντιμετώπιση των συνεπειών της πανδημίας. Έτσι, η ευκολότερη π.χ. πρόσβαση των ιδιωτικών επιχειρήσεων στους πόρους του Ταμείου θα λειτουργήσει θετικά και για την αγορά εργασίας και για τα φορολογικά κρατικά έσοδα.
- Απαραίτητη είναι ακόμη η ακριβής καταγραφή του χάσματος που υπάρχει μεταξύ της δέσμευσης για εναρμόνιση των οικονομικών πολιτικών και του πραγματικού βαθμού επίτευξης των στόχων δημοσιονομικής προσαρμογής. Κατ'επέκταση απαραίτητος είναι και ο επαναπροσδιορισμός των κατάλληλων διαδικαστικών βημάτων για την εξισορρόπηση των ελληνικών μακροοικονομικών μεγεθών

Σας ευχαριστώ για τη συνεργασία
Βίκυ Βάρδα